

Την τραγωδία «Ιφιγένεια εν Αυλίδι» ο Ευριπίδης ξεκίνησε να την γράφει στους τελευταίους δεκαοχτώ μήνες της ζωής του, όταν ζούσε στην Μακεδονία, φιλοξενούμενος του εκεί βασιλιά, Αρχέλαου. Πέθανε (407 π.Χ.) πριν να προλάβει να την ολοκληρώσει. Πιθανολογείται ότι την τελείωσε ο γιος του, Ευριπίδης κι αυτός και ποιητής, που την δίδαξε στα 405 π.Χ.

Στην τραγωδία, προβάλλεται η σύγκρουση συναισθημάτων στην ψυχή του Αγαμέμνονα που, ως αρχηγός, πρέπει να θυσιάσει την κόρη του για το καλό της εκστρατείας αλλά ως πατέρας αγωνιά γι' αυτήν. Αναδεικνύεται η ανήμπορη οργή της μάνας, Κλυταιμνήστρας, που βλέπει να της αρπάζουν την εντελώς αθώα κόρη για να την σκοτώσουν. Και εξαιρείται η παλικαριά του Αχιλλέα που, χωρίς να το γνωρίζει, βρέθηκε στην καρδιά των γεγονότων. Κυρίως όμως περιγράφεται το ψυχικό μεγαλείο της Ιφιγένειας, η οποία, αν και φοβάται τον θάνατο και θέλει να ζήσει και να χαρεί τα νιάτα της, αποφασίζει να θυσιαστεί με τη θέλησή της, όταν βλέπει ότι εξαιτίας της οι Αχαιοί είναι έτοιμοι να αλληλοεξοντωθούν.

Αρχικά, ο Αγαμέμνονας αρνιόταν να υποκύψει στη θέληση της Άρτεμης να θυσιάσει την κόρη του. Δεν δεχόταν να χάσει το παιδί του για να πάρει πίσω μια άπιστη γυναίκα ο αδελφός του. Η φορτικότητα του Μενέλαου που ανήγαγε την απαγωγή της Ελένης σε πανελλήνια υπόθεση, τον έπεισε να γράψει στην γυναίκα του να την πάρει και να έλθουν στην Αυλίδα, τάχα για να την παντρέψει με τον Αχιλλέα. Ο οποίος Αχιλλέας αγνοούσε ότι τον παντρολογούσαν. Όμως, μέσα του, ο Αγαμέμνονας βασανιζόταν. Ο στρατηγός πάλευε με τον πατέρα. Νύχτα, κάτω από το φως του λυχνariού, έγραφε, έσβηνε και ξανάγραφε ένα γράμμα. Η τραγωδία ξεκινά από αυτήν ακριβώς τη στιγμή. Ο Αγαμέμνονας πατέρας νίκησε τον Αγαμέμνονα στρατηγό. Με το γράμμα, παράγγειλε στην Κλυταιμνήστρα να μην έλθει: Ο γάμος αναβλήθηκε. Θα γίνει σε κάποια άλλη στιγμή!

Ο Αγαμέμνονας έδωσε το γράμμα σ' ένα γέρο να το πάει στις Μυκήνες και ηρέμησε. Μπήκε στη σκηνή του να κοιμηθεί. Στη θεατρική σκηνή, κατέφθασαν δεκαπέντε γυναίκες από την Χαλκίδα, περίεργες να χαζέψουν το στρατόπεδο των Αχαιών. Ήταν ο χορός που υμνούσε το μεγαλείο των Αχαιών και την αντρείσυνη του Αχιλλέα. Όμως, στον χώρο κατέφθασαν φιλονικώντας ο Μενέλαος κι ο γέρος. Ο ένας άρπαζε το γράμμα του Αγαμέμνονα από τα χέρια του άλλου. Ο Μενέλαος ήταν έξαλλος καθώς το είχε διαβάσει. Ο γέρος επίσης, επειδή δεν τον άφησαν να εκτελέσει την εντολή που του δόθηκε. Απορημένος, ο Αγαμέμνονας βγήκε από τη σκηνή του. Είδε το γράμμα του στα χέρια του Μενέλαου και τον διέταξε να το επιστρέψει στον γέρο. Όχι, απάντησε εκείνος. Όχι, πριν να το δείξει σ' όλους τους άλλους. Ξεκίνησε μια λογομαχία που εξελίχθηκε σε υβρεολόγιο κι από τις δυο μεριές.

Με κατάληξη την φράση του Αγαμέμνονα «δεν πα να διαλυθεί ο στρατός», αυτός δεν θα σκότωνε το παιδί του. Ο Μενέλαος ξέσπασε σε απειλές που τις διέκοψε ένας αγγελιαφόρος.

Χαζοχαρούμενα ανάγγειλε τον ερχομό της Κλυταιμνήστρας με την Ιφιγένεια και τον μικρό της αδελφό, Ορέστη. Κάτωχρος ο Αγαμέμνονας τον άκουγε να διαλαλεί ότι ήρθε η ώρα για τις ετοιμασίες: Του γάμου, εννοούσε ο αγγελιαφόρος. Της θυσίας, ήξερε ο τραγικός πατέρας. Την θυσία πριν από τον γάμο, μνημόνευε ο αγγελιαφόρος. Την θυσία της ίδιας της Ιφιγένειας, αναλογιζόταν ο Αγαμέμνονας. Το πεπρωμένο τον είχε προλάβει. Δεν μπορούσε να το ανατρέψει. Δεν μπορούσε καν να κλάψει, βασιλιάς και στρατηγός καθώς ήταν. Κι έτοιμος ήταν να καταρρεύσει. Και, ξαφνικά, ο Μενέλαος ένιωσε πόσο συμφεροντολογικά είχε φερθεί. Μόλις που κατάλαβε, τι ακριβώς ήταν αυτό που ζητούσε από τον αδελφό του. Μέσα στον εγωισμό και την παραφορά του, είχε καταφέρει να σύρει ξεγελασμένη στην Αυλίδα την αθώα Ιφιγένεια, αυτή να πληρώσει τις αμαρτίες της άπιστης Ελένης.

Ο Μενέλαος έβαλε τα κλάματα. Συγκεντρώνοντας όσο θάρρος του απέμενε, πρότεινε στον αδελφό του να διαλύσει το στρατόπεδο και να σώσει την Ιφιγένεια. Ήταν αργά. Το μυστικό για τον λόγο της άπνοιας είχε διαρρεύσει. Το γνώριζε και ο Οδυσσέας. Κι ήταν αυτός ικανός να ξεσηκώσει το στράτευμα και να σφαχτούν, όχι μόνο η Ιφιγένεια, αλλά κι ο ίδιος ο Μενέλαος κι ο Αγαμέμνονας. Κι αν ακόμα προλάβαινε την κόρη του, πριν να φτάσει, και την έπαιρνε να το σκάσουν, θα τους πρόφταναν. Κι αν όχι, θα κατέβαιναν στην Αργολίδα και θα κατέστρεφαν τα πάντα. Η θυσία της Ιφιγένειας δεν μπορούσε πια να ματαιωθεί.

(τελευταία επεξεργασία, 5 Ιανουαρίου 2022)